

การบริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Administration for Public Assistance by Temples in Chachoengsao Province
According to the Sufficiency Economy Philosophy

พระมหาปิยะบุตร วงศ์กันทรากย์ และ สัมพันธ์ พลภักดี
Pramaha Piyaboot Wongkanthapai and Sampan Polpuk
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาธุรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย¹
Doctor of Philosophy in Public Administration Program, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา (1) สภาพปัจุจัยของการบริหารจัดการ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ การศึกษานี้ เน้นการวิจัยเชิงปริมาณ มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 1,109 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจุจัยของการบริหารจัดการ ที่สำคัญ คือ พระสังฆाचิการบางวัดไม่จัดเตรียมปัจจัยในด้านการพัฒนาสาธารณูปการของวัดไว้อย่างเพียงพอต่อการดำเนินงาน ทำให้การพัฒนาวัดทำได้ในวงจำกัด (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ที่สำคัญ คือ พระสังฆाचิการบางวัดควรจัดเตรียมปัจจัยในด้านการพัฒนาสาธารณูปการของวัดไว้อย่างเพียงพอต่อการดำเนินงาน จะทำให้การพัฒนาวัดทำได้อย่างต่อเนื่อง และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จ คือ การที่คณะสงฆ์โดยพระสังฆाचิการบางวัดมีความเป็นผู้นำ มีนโยบายและแผนงานในการพัฒนาด้านสาธารณูปการของวัดที่ชัดเจน รวมถึงการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, สาธารณูปการ, วัดในจังหวัดฉะเชิงเทรา, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The main objectives of this study were to study (1) problems of administration, (2) development guidelines of administration and (3) main factors of the success of the development guidelines of administration for public assistance of temples in Chachoengsao Province according to the sufficiency economy philosophy. The mixed method research methodology was designed as using the quantitative research as the principal research method. Questionnaires were used to collect data from 1,109 samples. Descriptive statistics analysis including, frequency, percentage, mean and standard deviation were used to analyze data. In addition, there was a supportive in-depth interview from 9 experts for qualitative data. Findings were as follows (1) the major problem of administrative was Sangha in some temples do not provide adequate facilities for the development of the public assistance and

the development of such measures is limited (2) the major development guideline was Sangha in some temples should provide sufficient resources for the development of the public assistance and the development of the measure should be continuous and (3) the main factors of the success of the development guideline were the Sangha in some temples should have leadership, policies and plans for the development of public assistance to include continuous monitoring and evaluation.

Keywords: administration, public assistant, temples in Chachoengsao, the sufficiency economy philosophy

บทนำ

ปัจจุบันการสร้างวัด ตั้งวัดจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนของทางราชการ เมื่อการสร้างวัดตั้งวัดได้เสร็จสิ้น ได้รับ พระราชทานวิสุคามสีมาเป็นวัดที่ถูกต้อง และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ขึ้นทะเบียนไว้ในทะเบียนวัด ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแล้ว จึงถือว่าวัดนี้เป็นวัดโดยสมบูรณ์ โดยเจ้าอาวาสมีหน้าที่ทำนุบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ในกรณีต้องดูแลบริหารกิจการภายในวัดอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการปกครอง การศึกษา การปฏิบัติ และอื่นๆ ให้มีความก้าวหน้า ถูกต้อง เป็นระเบียบ เพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่างๆ ของพุทธศาสนาในชุมชน ทั่วไป ซึ่งหมายถึง การพัฒนาภารกิจการพระพุทธศาสนาหรือ การพัฒนาวัดนั้นเอง (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554, น. 4-5)

คณะกรรมการฯโดยเฉพาะพระสังฆาธิการมีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินการทำนุบำรุง ส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์คุ้มครองและส่งเสริมการพัฒนางานพระพุทธศาสนา ดูแลรักษาจัดการศาสนสมบัติ พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา รวมทั้งให้การสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาบุคลากรทางศาสนา ด้วยตระหนักรถึงบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนงานคณะกรรมการฯ ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายในการอุปถัมภ์ คุ้มครอง และทำนุบำรุงศาสนา ส่งเสริมการปรับองค์กรและกลไกที่รับผิดชอบด้านศาสนาเพื่อให้การบริการจัดการ ส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนา มีความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมความเข้าใจอันดีและสماโนฉันท์ระหว่างศาสนาใน

ของทุกศาสนาเพื่อนำหลักธรรมของศาสนามาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตมากขึ้น

การพัฒนาวัดที่สมบูรณ์ครบถ้วนจะต้องพัฒนาวัดแบบบูรณาการโดยการเชื่อมโยงกิจกรรมของวัดให้สอดคล้องกับการบริหารงานคณะกรรมการฯ และให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับภารกิจ 6 ด้านของคณะกรรมการฯ ดังนี้ (1) การปกครอง (2) การศาสนาศึกษา (3) การเผยแพร่ (4) การสาธารณูปการ (5) การศึกษาสังเคราะห์ (6) การสาธารณสังเคราะห์ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554, น. 4) วัดจึงเป็นศูนย์กลางแห่งกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เป็นแหล่งการศึกษาของประชาชนและทำหน้าที่เป็นสถาบันหลักในการฝึกอบรมพระสงฆ์ ที่จะสืบต่อพระศาสนาและผลเมืองที่จะรับผิดชอบสังคมที่สำคัญนอกรางานนี้แล้ววัดยังมีฐานะเป็นโรงเรียนอีกด้วย แม้ปัจจุบันความเป็นศูนย์กลางในบางเรื่องจะลดลงแต่ความสำคัญยังคงอยู่ บทบาทของวัดยังคงมีค่อนข้างมาก คือ เรื่องของ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาอาชีพ หรือการเป็นหน่วยสังคมสังเคราะห์และความเป็นศูนย์กลางทางด้านจิตใจ ซึ่งยังคงมีอยู่มีสืบทอดกันต่อไปได้ วัดจึงมีบทบาทอย่างยิ่งในสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 12) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านการสาธารณูปการให้มีสภาพสะอาด สงบ และสว่าง เป็นศูนย์ทางจิตใจให้กับประชาชนใน

ดังนั้น วัดจึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนา

สารณูปการในด้านการบูรณาภิสั�ขรณ์ให้มีความมั่นคง แข็งแรง ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อสามารถใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางศาสนาได้อย่างสมบูรณ์แบบ การพัฒนาวัด เพื่อให้วัดมีสภาพสะอาด สงบ และสว่าง เพื่อสร้างความสุขทางด้านจิตใจให้กับประชาชน จึงควรพัฒนาสารณูปการของวัดแบบบูรณา โดยระดมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เช่น ชุมชนรอบวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการสถานศึกษาในพื้นที่เพื่อจุดมุ่งหมายให้วัดมีสภาพความเป็นศูนย์กลางชุมชนอย่างแท้จริง และยั่งยืน

การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสารณูปการด้วยการบูรณาภิสัขรณ์ให้มีความมั่นคงแข็งแรง ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อสามารถใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างสมบูรณ์แบบ เพื่อให้วัดมีสภาพสะอาด สงบ และสว่าง เพื่อประกอบกิจกรรมทางพุทธศาสนาและสร้างความสุขทางด้านจิตใจให้กับประชาชนนั้นจึงเป็นประเด็นสำคัญเพื่อให้เกิดการยอมรับจากสังคม โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน เพิ่มประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน และเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาตนเองสู่การดำเนินกิจกรรมวัดพัฒนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติสู่เป้าหมายการเป็นอุทยานการศึกษา วัดพัฒนาตัวอย่าง และวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่นต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการด้านสารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราเกี่ยวกับการพัฒนาด้านสารณูปการเนื่องจากพบว่า วัดบางวัดในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีปัญหาในการบริหารจัดการด้านสารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่หลายประการ โดยหวังว่าผลการศึกษาจะก่อให้เกิดความรู้ใหม่ทางวิชาการ เกิดผลดีต่อการบริหารของคณะกรรมการ จังหวัดฉะเชิงเทราในการนำผลวิจัยมาใช้ คณะกรรมการจังหวัดฉะเชิงเทราสามารถบริหารจัดการด้านสารณูปการของวัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาภิสัขรณ์ ศาสนสถานภายในบริเวณวัดเพื่อให้มีสภาพสะอาด สงบ และสว่าง สร้างบรรยากาศที่สุขสงบ ร่มรื่นให้คงสภาพไว้เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและประชาชน รวมทั้งการพัฒนาวัดให้ได้มาตรฐานสู่การเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติศาสนกิจของประชาชนร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรยากาศที่สุขสงบ ร่มรื่นให้คงสภาพไว้เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการด้านสารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการบริหารจัดการด้านสารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ประกอบด้วย (1) การบริหารจัดการ ผู้ศึกษานำความหมายของคำว่า “การบริหารจัดการ” มาจากการให้ความหมายของนักวิชาการ 5 ท่าน ประกอบด้วย ประกอบด้วย Shermerhorn (1999, pp. G-2) Certo, (2007, p. 555), Taylor (1967, p. 27) Weber (1996, p. 340) และ วิรัช วิรัชนิภารรณ (2550, น. 2-4) มาใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดความหมายของการบริหารจัดการที่เป็นแนวคิดของผู้ศึกษา สรุปความหมายของการบริหารจัดการได้ว่า หมายถึง แนวทาง หรือกระบวนการเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสารณูปการ วัดของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะกรรมการจังหวัดฉะเชิงเทราสามารถบริหารจัดการด้านสารณูปการของวัด โดยการบูรณาภิสัขรณ์ ศาสนสถานภายในบริเวณวัดเพื่อให้มีสภาพสะอาด สงบ และสว่าง สร้างบรรยากาศที่สุขสงบ ร่มรื่นให้คงสภาพไว้เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและประชาชน รวมทั้งการพัฒนาวัดให้ได้มาตรฐานสู่การเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติศาสนกิจของประชาชนร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎี ผู้ศึกษานำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) ความพอประมาณ

(2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) ความรู้คุณธรรม (5) การสร้างเครือข่าย ผู้ศึกษาได้นำเป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านหลักมาตั้งเป็นกรอบสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550, น. 63-68)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยของ พระมหา ฐานวัฒน์ ศรีประเสริฐ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการภารกิจ คุณะสงฟ์ในเขตการปกครองจังหวัดสิงห์บุรี ที่พบว่า ด้าน สาธารณูปการนั้น คุณะสงฟ์ควรจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ในการใช้ทรัพยากรและอุปกรณ์ต่างๆ ของวัด เพื่อป้องกัน การชำรุดสูญหายและควรจัดให้มีการทำรายงานทรัพย์สิน ของวัด งานวิจัย ของ พระมหาสมชาย สนติกิริ (2556) ได้ วิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการ คุณะสงฟ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี ที่พบ ว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคุณะสงฟ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี แบ่งออก เป็นรายด้านได้ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาวัด โดยภาพรวม มี การพัฒนาวัดอย่างมีแบบแผนโดยมีพระสังฆาธิการที่มีหน้า ที่รับผิดชอบระดับวัดได้ดำเนินตามที่เจ้าคณะผู้ปกครองได้ ให้โดยบายเกี่ยวกับการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของ ประชาชน และ (2) ด้านการก่อสร้างและบูรณะภูสถานที่ สถานะ พระสังฆาธิการควรปรับปรุงสภาวะแวดล้อมและ ภูมิทัศน์ของวัดให้มีความสะอาดร่มรื่นสวยงาม และงาน วิจัยของ พระมหา เดชา สังช่องเรือง (2559) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารคุณะสงฟ์ กรณีศึกษาคุณะสงฟ์ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ที่พบว่า อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารคุณะสงฟ์ ในอำเภอเมือง กาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัญหาที่สำคัญได้แก่ พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสบาง รูปปั้งขาดวิสัยทัศน์ ขาดเป้าหมายในการบริหารจัดการวัด ที่ชัดเจน การบริหารจัดการของเจ้าอาวาสบางส่วนไม่มีการ ประชุมเพื่อปรึกษาวางแผน และกำหนดวัตถุประสงค์ในการ พัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการบริหารจัดการตามความ เคยชินที่เคยปฏิบัติมา ขาดการประสานงานระหว่าง วัด บ้าน และชุมชน และเจ้าอาวาสบางรูปใช้คนไม่ถูกกับงาน จึงทำให้งานขาดประสิทธิภาพ แนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ ควรมีการประชุมพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสขึ้น ไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารคุณะสงฟ์ ในอำเภอ เมืองกาญจนบุรี และเพื่อให้เกิดความสามัคคีภายในเขต

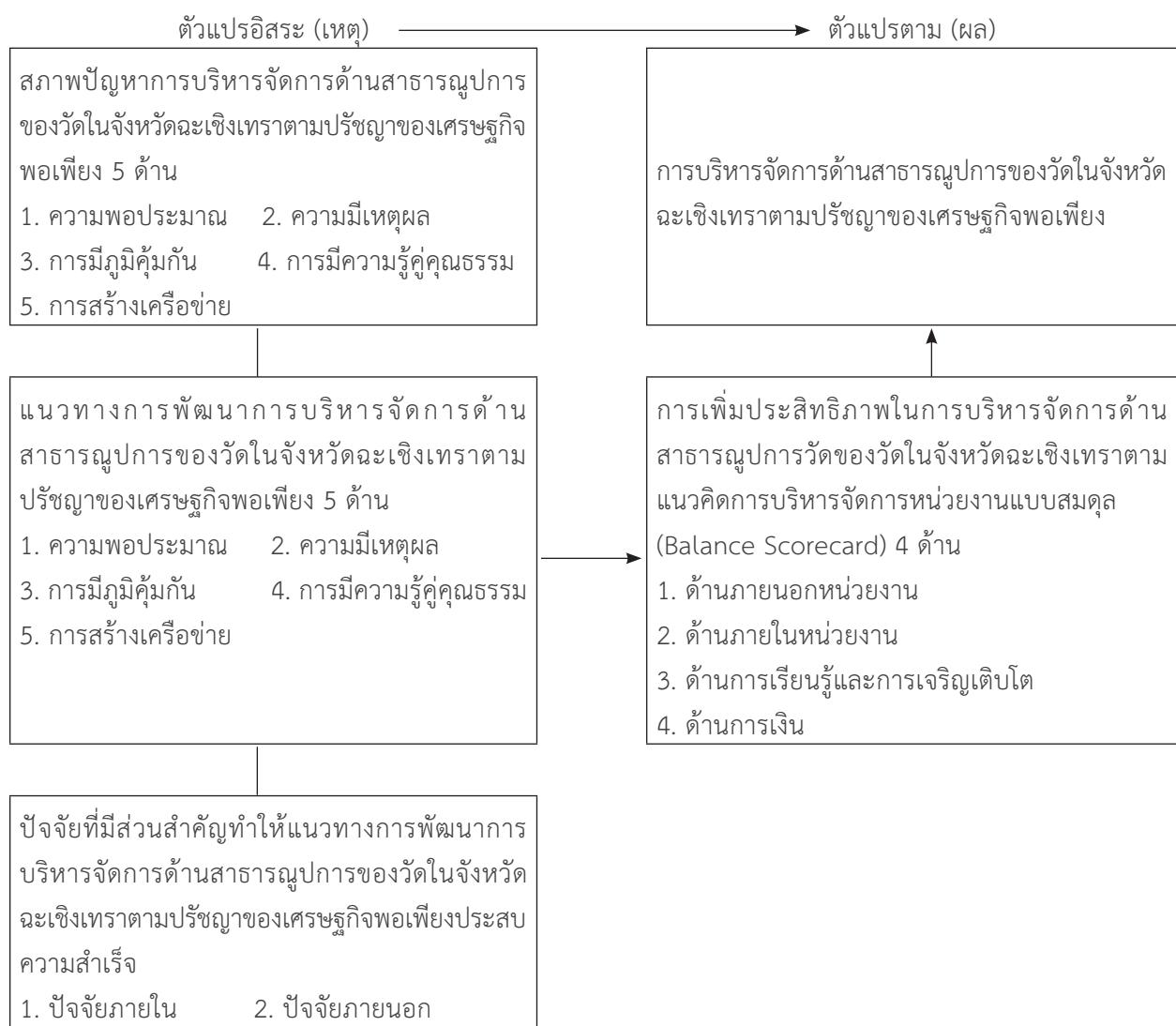
การปกครองดูแล ส่งเสริมให้พระสังฆาธิการเปิดรับความ รู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการ มีการนำเอา เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาคุณะสงฟ์ และการ มีการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ระหว่างวัดกับชุมชนอย่าง ต่อเนื่อง พระมหาอนุชิต อนุจารี (2556) ได้วิจัยเรื่อง การ พัฒนาสังคมตามหลักสาธารณะยั่งยืนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลแข็ง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญขึ้น ทำให้รุ่งเรืองขึ้น ใช้ได้ทั้งการพัฒนาวัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ เช่น การพัฒนา ชนบท การพัฒนาประเทศ การพัฒนาสติปัญญา และการ พัฒนาจิต เป็นต้น ซึ่งตามหลักการของพระพุทธศาสนา การ พัฒนาจะต้องดำเนินไปพร้อมๆ กัน 4 ทาง คือ การพัฒนา ทางด้านกายภาพ การพัฒนาศีลธรรมหรือการพัฒนาสังคม การพัฒนาทางด้านจิตใจ และการพัฒนาทางด้านปัญญา นอกจากนี้พระพุทธศาสนายังพิจารณาว่า การพัฒนาเป็น กระบวนการพยากรณ์ที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง รักษาสิ่งที่ดีให้คงอยู่ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการ เปลี่ยนแปลงพื้นที่ และปรับปรุงทั้งตนเอง และสังคมรอบ ข้างให้ดีขึ้นและมีความหมายมากยิ่งขึ้น พระอนุชิต ชูเนียม (2546) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสังฟ์ที่มีต่อการพัฒนา ชุมชนตามความคิดเห็นของพระสังฟ์กับผู้นำชุมชนในจังหวัด อุตรดิตถ์ว่า การพัฒนาในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การพัฒนาคนให้มีความสุขมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การ พัฒนาในความหมายนี้ มีลักษณะเดียวกันกับการพัฒนาใน ความหมายทางด้านการวางแผน คือ เป็นเรื่องของมนุษย์ เท่านั้น แต่ต่างกันเพียงการวางแผนให้ความสำคัญที่วิธี การดำเนินงาน ส่วนพระพุทธศาสนา มุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้น คือ ความสุขของมนุษย์เท่านั้น วารุณี ชินวินิจกุล (2549) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนไม้เรียง อำเภอฉะเชิง จังหวัดศรีธรรมราช พบร้า กระบวนการเรียนรู้ของ ชุมชนไม้เรียง เริ่มจากการรวมตัวของผู้นำชุมชนที่มีการ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างง่าย เพื่อหาข้อ สรุปที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความเห็นรวมของ ชุมชน และพบว่าการขับเคลื่อนใช้ผลของการค้นคว้าวิจัย จากช่วงการริเริ่มก่อตั้งมาผลักดันให้ไปสู่การปฏิบัติ โดย ใช้ภาวะผู้นำและกระบวนการกรุ่น และผู้นำชุมชนไม้เรียง ใช้กระบวนการขับเคลื่อนที่นำไปสู่การสร้างชุมชนแบบองค์ รวมที่มีความหลากหลาย และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีระบบ

การพึงพาอาศัยซึ่งกันและกันของคนทั้งในและนอกชุมชนในลักษณะเครือข่าย

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ประกอบด้วย กรอบแนวคิดหลักส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) สภาพปัจุบันการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการ ของวัดในจังหวัดเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสบผลสำเร็จ แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก สำหรับกรอบแนวคิดหลักในส่วนที่เป็นตัวแปรตาม คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล ดังภาพ 1

เพียง 5 ด้าน (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก สำหรับกรอบแนวคิดหลักในส่วนที่เป็นตัวแปรตาม คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้การการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 3 ประเภท ได้แก่ (1) เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง (2) เก็บข้อมูลปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และ (3) จากการสังเกต พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตาราง 1

จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่สู่จากแต่ละอำเภอที่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	เมือง	81,585	227
2	บางปะกง	49,499	138
3	สนมชัยเขต	41,256	115
4	บางคล้า	39,248	109
5	ท่าตะเกียบ	36,757	103
6	บางน้ำเปรี้ยว	34,822	97
7	พนมสารคาม	34,021	95
8	แพรงยาง	33,158	92
9	บ้านโพธิ์	29,114	81
10	คลองเจื่อน	9,413	26
11	ราชสาส์น	9,181	26
รวม		398,054	1,109

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงบุคคล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบลึกเข้าพำนุภาพเชี่ยวชาญ ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งใช้เป็นข้อมูลเสริมการวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 9 คน ประกอบด้วย (1) สมเด็จพระพุฒาจารย์ (สนิท ชวนปัญญา) เจ้าคณะใหญ่หนัตวันออก กรรมการมหาเถรสมาคม หัวหน้าพระธรรมทูต วัดไตรมิตรวิทยาราม (2) พระเทพรัตนมนูนี เจ้าคณะภาค 12 วัดสารกนกราชวรวิหาร (3) พระราเวที รองเจ้าคณะภาค 12 วัดเชตุพนวิมลมังคลาราม (4) พระธรรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากประชาชนผู้นับถือศาสนาพุทธ ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งหมด รวม 11 อำเภอ จำนวน 398,054 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่เป็นตัวแทนของประชากรดังกล่าวที่ตอบแบบสอบถาม คือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 1,109 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1967, p. 398) โดยตั้งค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95.00 %

ปริยัติมนูนี เจ้าคณะจังหวัดฉะเชิงเทรา วัดปีตุลาริชาธารังสฤษฎิ์ (5) พระราชนิพิรย์ติสุนทรเจ้าคณะอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา วัดโศรรวนารามวรวิหาร (6) พระครูภานจาริยคุณ เจ้าคณะอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา วัดหัวสวน (7) พระครูสุตวราภรณ์ เจ้าคณะอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา วัดท่าเกวียน (8) พระครูวิบูลโลติธรรมเจ้าคณะอำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา วัดไผ่ขาว และ (9) พระครูสุตภานพิธาน เลขานุการเจ้าคณะอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งพระสังฆาธิการทั้ง 9 รูปมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการ

ด้านการพัฒนาสารสนเทศของวัด และการนำนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งสู่การปฏิบัติโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม แบบมาตราประมีนค่า หรือมาตราส่วนประมีนค่า (rating scale) 3 ระดับ ได้แก่ มาก ปานกลาง น้อย ตามแบบของ Likert (1961, pp. 166-169) ที่ผ่านการทดสอบค่าความเที่ยงตรง (IOC) ที่ระดับ 0.87 และค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามที่ระดับ 0.95 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แนวลึกแบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือสัมภาษณ์เฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ 3 วิธี คือ (1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดค่าตุณประสค์การวิจัย ครอบแนวคิดการวิจัย และการสร้างแบบสอบถาม รวมทั้งการนำไปใช้ในการสรุป ภัณฑ์ ผล และข้อเสนอแนะ และ (2) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากการวิจัยสนามโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์ กลับมาได้ 1,109 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ต่อจากนั้น ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามอีกครั้งเพื่อนำเข้าสู่การดำเนินการตามขั้นตอนของการศึกษาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เป็นการวิเคราะห์แสดงผลการศึกษาในรูปของตารางประกอบกับการใช้รูปแบบของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการด้านสารสนเทศของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.07$, $SD=0.416$) ต่อภาพรวมสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการด้านสารสนเทศของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.09$, $SD=0.534$) โดยเห็นว่า พระสังฆาธิการบางวัดไม่จัดเตรียมปัจจัยในด้านการพัฒนาสารสนเทศของวัดอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงาน ทำให้การพัฒนาวัดทำได้ในวงจำกัด (2) ด้านความมีเหตุผล กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.08$, $SD=0.508$) โดยเห็นว่า พระสังฆาธิการบางวัดไม่ได้พัฒนาให้วัดมีความสะอาด สวยงาม ร่มรื่น เพื่อให้ประชาชนมีความศรัทธาและร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง (3) ด้านการสร้างเครือข่าย กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.08$, $SD=0.583$) โดยเห็นว่า คณะกรรมการฯโดยพระสังฆาธิการบางวัดขาดการเสริมสร้างให้วัดพัฒนาสภาพแวดล้อมวัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเครื่องมือ/เทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาแบบที่พากาศัยกัน (4) ด้านความพอประมาณ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.06$, $SD=0.457$) โดยเห็นว่า คณะกรรมการฯโดยพระสังฆาธิการบางวัดมอบหมายให้บุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการพัฒนาสารสนเทศไม่สอดคล้องกับภารกิจด้านการพัฒนา และ (5) ด้านความรู้คุณธรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.06$, $SD=0.545$) โดยเห็นว่า พระสังฆาธิการบางวัดมีความรู้เฉพาะด้านการศาสนา แต่ขาดความรู้ในการบริหารจัดการด้านสารสนเทศ รวมถึงการขาดความรู้ในด้านการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาวัด ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสารสนเทศของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย

ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.19$, $SD=0.440$) ต่อภาพรวม แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการ ของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจ พิเศษ 5 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้านเรียง ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) ด้านการ มีภูมิคุ้มกัน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.21$, $SD=0.503$) โดยเห็นว่า คณะกรรมการโดยพระ สังฆาธิการบางวัดควรสนับสนุนให้วัดเสริมสร้างบุคลากร ผู้ทำหน้าที่ในการพัฒนาสาธารณูปการให้เพียงพอต่อการ ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาวัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (2) ด้านความรู้คุณธรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยใน ระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.19$, $SD=0.536$) โดยเห็นว่า พระ สังฆาธิการบางวัด ควรมุ่งเน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมวัด ควบคู่ไปกับการปฏิบัติในด้านพิธีกรรม และ/หรือ ด้านการ เผยแพร่พระธรรมคำสอนอย่างสอดคล้องกลมกลืน (3) ด้าน ความพอประมาณ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.19$, $SD=0.548$) โดยเห็นว่า คณะกรรมการโดยพระสังฆาธิการบางวัด ควรจัดให้มีบุคลากรอย่างเพียงพอในการ พัฒนาสาธารณูปการของวัดสู่ความเป็นวัดที่ได้มาตรฐาน (4) ด้านการสร้างเครือข่าย กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=2.19$, $SD=0.574$) โดยเห็นว่า คณะกรรมการโดยพระสังฆาธิการบางวัดควรมีการเสริมสร้างให้วัดแต่ละ วัดในเขตพื้นที่สร้างเครือข่ายในการพัฒนาสภาพแวดล้อม วัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเครื่องมือ/เทคโนโลยีมา

ใช้ในการพัฒนาแบบพิ่งพาอาศัยกัน และ (5) ด้านความมี เหตุผล กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.15$, $SD=0.557$) โดยเห็นว่า คณะกรรมการโดยพระสังฆาธิการบาง วัดควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาธารณูปการของวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาวัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ สอดคล้องเหมาะสมกับการปฏิบัติศาสนกิจ ไม่ได้นเน้นเฉพาะ ด้านพิธีกรรมเท่านั้น ตามลำดับ ดังตาราง 1

2. คุณภาพการให้บริการของสภาระบินไทย แอร์เอเชีย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการของ ผู้โดยสาร ในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านความถี่ในการใช้บริการ ด้านการบอกรอต่อ และด้านการกลับมาใช้บริการซ้ำ โดยมี ความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน หมายความว่า ถ้าผู้ โดยสารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการมาก ขึ้นพฤติกรรมการใช้บริการของผู้โดยสารในด้านต่างๆ จะ เพิ่มมากขึ้น ถ้าผู้โดยสารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพ การให้บริการลดลงพฤติกรรมการใช้บริการของผู้โดยสาร ในด้านต่างๆ จะลดลง โดยที่ระดับความสัมพันธ์ของความ คิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการกับพฤติกรรมการ ใช้บริการด้านความถี่และการบอกรอต่อ มีความสัมพันธ์ใน ระดับต่ำ ในขณะที่ความสัมพันธ์ของความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณภาพการให้บริการกับพฤติกรรมการใช้บริการด้าน การกลับมาใช้บริการซ้ำ มีความสัมพันธ์ในระดับสูง และ รายละเอียดดังตาราง 4 – 6

ตาราง 2

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน และค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปน้อย

ปัญหา	แนวทางการพัฒนา
ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน (SD)	
2.07 (0.416)	2.19 (0.440)
ค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (SD)	
1. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ได้แก่ คำถามที่ว่า “พระสังฆาธิการบางวัดไม่จัดเตรียมปัจจัยในด้านการพัฒนาสาธารณูปการของวัดไว้อย่างเพียงพอต่อการดำเนินงาน ทำให้การพัฒนาวัดทำได้ในวงจำกัด”	1. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ได้แก่ คำถามที่ว่า “คณะสงฆ์โดยพระสังฆาธิการบางวัดควรสนับสนุนให้วัดเสริมสร้างบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการพัฒนาสาธารณูปการให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาวัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม”
2. ด้านความมีเหตุผล	2. ด้านความรู้คู่คุณธรรม
3. ด้านการสร้างเครือข่าย	3. ด้านความพอประมาณ
4. ด้านความพอประมาณ	4. ด้านการสร้างเครือข่าย
5. ด้านความรู้คู่คุณธรรม	5. ด้านความมีเหตุผล

3. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.11$, $SD=0.471$) ต่อภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) ด้านปัจจัยภายใน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.15$, $SD=0.543$) ว่า การที่คณะสงฆ์โดยพระสังฆาธิการบางวัดมีความเป็นผู้นำสูง มีแนวคิดนโยบายและแผนงานในการพัฒนาด้านสาธารณูปการของวัดที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง (2) ด้านปัจจัยภายนอก กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.07$, $SD=0.533$) ว่า การที่คณะสงฆ์โดยพระสังฆาธิการบางวัดได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนินงานด้านการพัฒนาสาธารณูปการของวัดในทุกกิจกรรม เช่น

ประชาชนเข้าร่วมในการพัฒนาวัดตามกิจกรรมที่คณะสงฆ์และวัดแต่ละวัดจัดขึ้น

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลจากการสัมภาษณ์แนวลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ปรากฏว่า

1. ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้เชี่ยวชาญล้วนเห็นว่า คณะสงฆ์โดยพระสังฆาธิการบางวัดควรสนับสนุนให้วัดเสริมสร้างบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการพัฒนาสาธารณูปการให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาวัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

2. ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้เชี่ยวชาญล้วนเห็นว่า การที่คณะสงฆ์โดยพระสังฆาธิการบางวัดมีความเป็นผู้นำสูง มีแนวคิดนโยบายและแผนงานในการพัฒนาด้าน

สารสนับสนุนการของวัดที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รวมถึง การติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จ

3. ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านสารสนับสนุนการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามแนวคิด การบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้เชี่ยวชาญล้วนเห็นว่า การที่คณะสงฟ์โดยพระสังฆาธิการบางวัดสนับสนุนวัด และ วัดมีการเสริมสร้างบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในด้านการพัฒนาสารสนับสนุนการของวัด ให้มีจำนวนที่เพียงพอต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อม รวมถึงสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนงานที่ดี และมีความชัดเจน รวมถึงมีแผนปฏิบัติการในการดำเนินงาน ที่สอดคล้องกับแผนงานในทุกกิจกรรม/โครงการ เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.19$, $SD=0.440$) ต่อภาพรวมแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสารสนับสนุนการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน เหตุผลที่สำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อยนั้น ผู้ศึกษามีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน กับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คนที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึกว่า แม้คณะสงฟ์โดยพระสังฆาธิการบางวัดได้สนับสนุนให้วัดเสริมสร้างบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการพัฒนาสารสนับสนุนการให้เพียงต่อการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสารสนับสนุนการของวัดแล้วก็ตาม แต่คณะสงฟ์โดยพระสังฆาธิการควรมีการเสริมสร้างให้วัดแต่ละวัดในเขตพื้นที่สร้างเครือข่ายในการพัฒนาสภาพแวดล้อมวัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ นำเครื่องมือ/เทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาแบบพิ่งพาอาศัยกัน จึงจะทำให้แนวทางการพัฒนาสารสนับสนุนการของวัดบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธูปวัฒน์ ศรีประเสริฐ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการการกิจคณะสงฟ์ในเขตการปกครอง

จังหวัดสิงห์บุรี ที่พบว่า ด้านสารสนับสนุนนี้ คณะสงฟ์ควรจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในการใช้ทรัพยากรและอุปกรณ์ต่างๆ ของวัด เพื่อป้องกันการชำรุดสูญหายและควรจัดให้มีการทำรายงานทรัพย์สินของวัด และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมชาย สุนติกโร (2556) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฟ์ด้านสารสนับสนุนการของวัดในจังหวัดปทุมธานี ที่พบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฟ์ด้านสารสนับสนุนการของวัดในจังหวัดปทุมธานี แบ่งออกเป็นรายด้านได้ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาวัด โดยภาพรวมมีการพัฒนาวัดอย่างมีแบบแผนโดยมีพระสังฆาธิการที่มีหน้าที่รับผิดชอบระดับวัดได้ดำเนินตามที่เจ้าคณะผู้ปกครองได้ให้นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน และ (2) ด้านการก่อสร้างและบูรณะภูมิสังขรณ์ เสนอสันะ พระสังฆาธิการควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของวัดให้มีความสะอาดร่มรื่นสวยงาม

2. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.82$, $SD=0.686$) ต่อภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสารสนับสนุนการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ เหตุผลที่สำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อยนั้น ผู้ศึกษามีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คนที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึก ว่า การที่คณะสงฟ์โดยพระสังฆาธิการบางวัดมีความเป็นผู้นำสูง มีแนวคิด นโยบาย และแผนงานในการพัฒนาด้านสารสนับสนุนการของวัดที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะสงฟ์โดยพระสังฆาธิการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราควรมีนโยบายเพื่อพัฒนาสารสนับสนุนการที่ชัดเจน และนโยบายเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการบริหารจัดการอย่างสอดคล้องเหมาะสม โดยการมีแผนงานด้านพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ มุ่งมั่นและเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน และบุคลากรมีศักยภาพในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในงานด้านสารสนับสนุนการ โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาวัดให้เกิดความสะอาด สงบ และร่มรื่นอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงาน

วิจัยของ พระมหาเดชา สังขรุ่งเรือง (2559) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารคณะสงฆ์: กรณีศึกษาคณะสงฆ์ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ที่พบว่า อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง กาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัญหาที่สำคัญได้แก่ พระสังฆाचิการะตับเจ้าอาวาสบาง รูปยังขาดวิสัยทัศน์ ขาดเป้าหมายในการบริหารจัดการวัด ที่ชัดเจน การบริหารจัดการของเจ้าอาวาสบางส่วนไม่มีการ ประชุมเพื่อปรึกษาวางแผน และกำหนดวัตถุประสงค์ใน การพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการบริหารจัดการตาม ความเคยชินที่เคยปฏิบัติมา ขาดการประสานงานระหว่าง วัด บ้าน และชุมชน และเจ้าอาวาสบางรูปใช้คนไม่ถูกกับ งาน จึงทำให้งานขาดประสิทธิภาพ แนวทางในการแก้ไข ปัญหา ได้แก่ ควรมีการประชุมพระสังฆाचิการะตับเจ้า อาวาสขึ้นไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารคณะสงฆ์ ในอำเภอเมืองกาญจนบุรี และเพื่อให้เกิดความสามัคคี ภายในเขตการปกครองดูแล ส่งเสริมให้พระสังฆाचิการ เปิดรับความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการ มี การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาคณะสงฆ์ และควรมีการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ระหว่างวัดกับชุมชน อย่างต่อเนื่อง

3. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.82$, $SD=0.662$) ต่อภาพรวม ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร จัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตาม แนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล เหตุผลที่ สำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางแทนที่จะ เห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อยนั้น ผู้ศึกษามีความ เห็นว่า การที่คณะสงฆ์โดยพระสังฆाचิการะบงวัดสนับสนุน วัด และวัดมีการเสริมสร้างบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในด้านการ พัฒนาสาธารณูปการของวัด ให้มีจำนวนที่เพียงพอต่อการ พัฒนาสภาพแวดล้อม รวมถึงสนับสนุนให้มีการจัดทำแผน งานที่ดีและมีความชัดเจน รวมถึงมีแผนปฏิบัติการในการ ดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนงานในทุกกิจกรรม/โครงการ เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการ บริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดได้ สอดคล้องกับ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สัมภาษณ์แนวลึกทั้ง 9 คน ที่ ล้วนเห็นว่า ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนา

ประสบผลสำเร็จได้ ได้แก่ การที่คณะสงฆ์โดยพระสังฆาชิ การบงวัดสนับสนุนวัด และวัดมีการเสริมสร้างบุคลากรผู้ทำ หน้าที่ในด้านการพัฒนาสาธารณูปการของวัด ให้มีจำนวนที่ เพียงพอ รวมถึงมีการจัดทำแผนงานที่ดีและมีความชัดเจน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการพัฒนาการ บริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัด ฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง คณะสงฆ์โดยพระสังฆाचิการะบงวัดควรสนับสนุนให้ วัดเสริมสร้างบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการพัฒนาสาธารณูปการ ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาวัดให้มีสภาพ แวดล้อมที่เหมาะสม นอกจากนี้แล้ว พระสังฆाचิการะบง วัดควรจัดเตรียมปัจจัยในด้านการพัฒนาสาธารณูปการ ของวัดไว้อย่างเพียงพอต่อการดำเนินงาน จะทำให้การ พัฒนาวัดทำได้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการ ของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอ เพียงประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่คณะสงฆ์ โดยพระสังฆाचิการะบงวัดควรมีความเป็นผู้นำสูง มีนโยบาย และแผนงานในการพัฒนาด้านสาธารณูปการของวัด ที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการติดตามประเมิน ผลเพื่อพัฒนาบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับประสิทธิภาพในการบริหาร จัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตาม กรอบแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่คณะสงฆ์โดยพระสังฆาชิ การบงวัดควรสนับสนุนให้วัดมีการเสริมสร้างบุคลากร ผู้ทำหน้าที่ในด้านการพัฒนาสาธารณูปการของวัด ให้มี จำนวนที่เพียงพอต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อม รวมถึง สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนงานที่ดีและมีความชัดเจน มี แผนปฏิบัติการในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนงาน ในทุกกิจกรรม/โครงการ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการศึกษาเพื่อต่ออุดจากการศึกษาครั้งนี้เพื่อค้นหาองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการนำกรอบแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมในหน่วยงานอื่น เพื่อเป็นการพิสูจน์ผลการวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการต่อไป อย่างไรก็ตาม ใน การศึกษาหรือการวิจัยครั้งต่อไป อาจนำรัฐบาลศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแนวคิดในครั้งนี้ไปปรับใช้เฉพาะบางด้านที่เหมาะสมกับหน่วยงานที่ศึกษาได้ หรือตัดบางด้าน

ออกก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ครบทั้งหมดทุกด้านในทางตรงข้าม อาจเพิ่มจำนวนด้านหรือตัวชี้วัดขึ้นอีกได้ตามความเหมาะสม แต่ควรให้เหตุผลกำกับไว้ด้วยเสมอ

2. ทำการศึกษาวิจัยแบบเจาะลึกแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดฉะเชิงเทราตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงกับวัดในจังหวัดอื่นๆ

References

- Anujaree, P. (2013). *Social development based on the principle of organizational sufficiency in Kae subdistrict, Uthumphon Phisai district, Srisaket province*. Master of Arts Thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (in Thai)
- Certo, C. S. (2007). *Modern management*. NJ: Prentic-Hall.
- Chinvinitkul, W. (2006). *The process of learning according to the sufficiency economy: A case study of Myteriang community, Chawang district, Nakhon Si Thammarat province*. Master of Arts Thesis, National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Chunium, P. (2003). *The role of monks in the development of the community according to the opinion of the monks clergy with community leaders in Uttaradit province*. Master of Arts Thesis, Uttaradit Rajabhat University. (in Thai)
- Likert, R. A. (1961). *New pattern of management*. New York: McGraw-Hill.
- Sangharungruang, P. (2016). Efficiency of Sangha management: Case study of the Sangha in Kanchanaburi province. *Krung kao Rajabhat research journal*, 3(1), 1-8. (in Thai)
- Santikraro, P. (2013). *The role of the monk in the management of public assistant of temples in Pathum Thani province*. Master of Arts Thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (in Thai)
- Shermerhorn, J. R. (1999). *Management*. New York: John Wiley & Son.
- Sriprasert, P. (2010). Administration of the Sangha's mission in the subdivision Singburi province. *EAU Heritage Journal*, 1(2), 108-117. (in Thai)
- Taylor, F. W. (1967). *Principles of scientific management*. New York: Norton Library.

The National Education Commission. (2002). *Success in the measurement mission: Study only in Suan Kaew temple, Bang Yai district, Nonthaburi province*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

The National Office of Buddhism. (2011). *Guide to the development of the temple standards*. Bangkok: Author. (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2007). *Administration and development management*. Bangkok: Exponetnet. (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2007). *Administration approach on merit and sufficient economy*. Bangkok: Profess. (in Thai)

Weber, M. (1996). *The theory of social and economic organization*. New York: Free Press.

Yamane, T. (1967). *Elementary sample theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentic-Hall.

